

Tomasz Grzegorczyk

KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO

Tom I

Artykuły 1–467

6. wydanie

Zawiera omówienie zmian wchodzących w życie 1 lipca 2015 r.

LEX

a Wolters Kluwer business

KOMENTARZ LEX

Tomasz Grzegorczyk

KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO

Tom I

Artykuły 1–467

6. wydanie

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2014

KOMENTARZ LEX

Stan prawny na 10 kwietnia 2014 r.

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Ewa Wysocka

Opracowanie redakcyjne
Eliza Marks, Bartosz Stanisławski

Łamanie
Just Luk Łukasz Drzewiecki, Stanisław Drzewiecki, Krystyna Szych

Projekt graficzny okładki i strony tytułowej
Cecylia Staniszevska, Ewa Łukasik

.....
: Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących :
: im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej :
: w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. :
: A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty. :
:

 SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

.....

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2014

ISBN: 978-83-264-4535-4

6. wydanie

Wydane przez:
Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	25
Przedmowa do wydania szóstego	37
Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego	39
Dział I. Przepisy wstępne	41
Art. 1. [Zakres obowiązywania kodeksu]	41
Art. 2. [Cele postępowania karnego. Zasada prawdy]	48
Art. 3. [Udział czynnika społecznego]	57
Art. 4. [Zasada obiektywizmu]	59
Art. 5. [Domniemanie niewinności. Zasada <i>in dubio pro reo</i>]	60
Art. 6. [Prawo do obrony; kwestia rzetelnego procesu]	66
Art. 7. [Zasada swobodnej oceny dowodów]	77
Art. 8. [Zasada samodzielności jurysdykcyjnej sądu]	82
Art. 9. [Działanie z urzędu. Wnioski o dokonanie czynności]	89
Art. 10. [Zasada legalizmu]	91
Art. 11. [Umorzenie absorpcyjne]	93
Art. 12. [Ściganie na wniosek. Cofanie wniosku]	98
Art. 13. [Zezwolenie władzy na ściganie]	113
Art. 14. [Zasada skargowości. Skutki odstąpienia od oskarżenia]	116
Art. 15. [Obowiązki i uprawnienia Policji oraz innych organów. Obowiązki instytucji państwowych, samorządowych i społecznych] ..	124
Art. 16. [Zasada informacji prawnej]	128
Art. 17. [Przesłanki procesowe negatywne]	133
Art. 18. [Czyn jako wykroczenie lub przewinienie dyscyplinarne]	154
Art. 19. [Sygnalizacja uchybień. Żądanie wyjaśnień]	156
Art. 20. [Naruszenie obowiązków procesowych przez obrońcę lub pełnomocnika oraz oskarżyciela publicznego lub prowadzącego postępowanie przygotowawcze]	157
Art. 21. [Zawiadomienie o wszczęciu i ukończeniu postępowania przeciw określonym osobom]	161

Art. 22.	[Zawieszenie postępowania wskutek długotrwałej przeszkody uniemożliwiającej jego prowadzenie]	162
Art. 23.	[Zawiadomienie sądu rodzinnego]	168
Art. 23a.	[Mediacja]	169
Dział II. Sąd		175
Rozdział 1. Właściwość i skład sądu		175
Art. 24.	[Właściwość rzeczowa sądów rejonowych]	176
Art. 25.	[Właściwość rzeczowa sądów okręgowych]	179
Art. 26.	[Właściwość funkcjonalna sądów apelacyjnych]	184
Art. 27.	[Właściwość funkcjonalna Sądu Najwyższego]	185
Art. 28.	[Skład sądu na rozprawie głównej]	186
Art. 29.	[Skład sądu na rozprawie apelacyjnej i kasacyjnej]	194
Art. 30.	[Skład sądu na posiedzeniu]	195
Art. 31.	[Właściwość miejscowa]	198
Art. 32.	[Kryteria pomocnicze ustalenia sądu właściwego miejscowo]	201
Art. 33.	[Łączność podmiotowa spraw]	201
Art. 34.	[Łączność przedmiotowa spraw]	202
Art. 35.	[Badanie właściwości z urzędu. Postępowanie w razie stwierdzenia własnej niewłaściwości]	205
Art. 36.	[Przekazanie sprawy z uwagi na miejsce zamieszkania większości uczestników]	208
Art. 37.	[Przekazanie sprawy z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości]	209
Art. 38.	[Spór o właściwość]	215
Art. 39.	[Przekazanie sprawy między sądem wojskowym a sądem powszechnym]	215
Rozdział 2. Wyłączenie sędziego		216
Art. 40.	[Wyłączenie z mocy prawa – <i>iudex inhabilis</i>]	217
Art. 41.	[Wyłączenie na wniosek – <i>iudex suspectus</i>]	228
Art. 42.	[Tryb wyłączenia sędziego]	234
Art. 43.	[Przekazanie sprawy z powodu niemożności dalszego rozpoznania]	236
Art. 44.	[Wyłączenie ławnika]	236
Dział III. Strony, obrońcy, pełnomocnicy, przedstawiciel społeczny		238
Rozdział 3. Oskarżyciel publiczny		240
Art. 45.	[Prokurator jako oskarżyciel publiczny. Inne organy uprawnione]	241
Art. 46.	[Obowiązkowy udział prokuratora w rozprawie]	247
Art. 47.	[Wyłączenie prokuratora]	248
Art. 48.	[Tryb wyłączenia. Skutki wyłączenia w odniesieniu do czynności uprzednio dokonanych]	249
Rozdział 4. Pokrzywdzony		251
Art. 49.	[Pojęcie pokrzywdzonego]	252

Art. 49a.	[Wniosek o zobowiązanie sprawcy do naprawienia szkody]	260
Art. 50.	[Wyłączenie niektórych uprawnień]	270
Art. 51.	[Zastępstwo procesowe]	271
Art. 52.	[Skutki śmierci pokrzywdzonego]	273
Rozdział 5.	Oskarżyciel posiłkowy	276
Art. 53.	[Instytucja oskarżyciela posiłkowego – podmiot uprawniony do działania]	278
Art. 54.	[Oskarżyciel posiłkowy uboczny]	278
Art. 55.	[Oskarżyciel posiłkowy subsydiarny. Subsydiarny akt oskarżenia]	280
Art. 56.	[Ograniczenie liczby oskarżycieli posiłkowych]	288
Art. 57.	[Odstąpienie od oskarżenia – skutki]	290
Art. 58.	[Skutki śmierci oskarżyciela posiłkowego]	291
Rozdział 6.	Oskarżyciel prywatny	292
Art. 59.	[Instytucja oskarżyciela prywatnego – podmiot uprawniony do działania]	292
Art. 60.	[Ingerencja prokuratora w sprawy prywatnoskargowe]	295
Art. 61.	[Skutki śmierci oskarżyciela prywatnego]	298
Rozdział 7.	Powód cywilny	299
Art. 62.	[Wytoczenie powództwa cywilnego przez pokrzywdzonego – termin, cel]	300
Art. 63.	[Wytoczenie powództwa cywilnego przez spadkobierców pokrzywdzonego. Wstąpienie w prawa zmarłego powoda cywilnego]	302
Art. 64.	[Wytoczenie powództwa cywilnego lub popieranie go przez prokuratora]	303
Art. 65.	[Przyjęcie albo odmowa przyjęcia powództwa cywilnego. Pozostawienie go bez rozpoznania]	304
Art. 66.	[Zakres dowodzenia powoda]	307
Art. 67.	[Droga postępowania cywilnego – wniosek o przekazanie pozwu]	307
Art. 68.	[Przekazanie powództwa do sądu cywilnego z powodu zawieszenia postępowania]	308
Art. 69.	[Zgłoszenie powództwa w postępowaniu przygotowawczym. Zabezpieczenie roszczeń]	309
Art. 69a.	[Jurydykcja krajowa sądu karnego w sprawie o roszczenia majątkowe wynikające z przestępstwa]	310
Art. 70.	[Odpowiednie stosowanie przepisów k.p.c.]	312
Rozdział 8.	Oskarżony	313
Art. 71.	[Podejrzany a oskarżony]	315
Art. 72.	[Prawo do korzystania z pomocy tłumacza. Udział tłumacza w czynnościach procesowych]	319
Art. 73.	[Prawa tymczasowo aresztowanego – porozumiewanie się z obrońcą]	324
Art. 74.	[Prawa i obowiązki oskarżonego]	328
Art. 75.	[Obowiązek stawienia. Skutki nieusprawiedliwionego niestawienia]	334

Art. 76.	[Zakres działania przedstawiciela ustawowego]	337
Art. 77.	[Dopuszczalna liczba obrońców]	339
Art. 78.	[Obrońca z urzędu dla niezamożnego]	341
Art. 79.	[Obligatoryjna obrona. Obowiązkowy udział obrońcy]	347
Art. 80.	[Obrona obligatoryjna przed sądem okręgowym w pierwszej instancji]	359
Art. 80a.	[Wyznaczanie obrońcy z urzędu dla oskarżonego przy braku obrony niezbędnej]	359
Art. 81.	[Wyznaczanie obrońcy z urzędu. Zmiana obrońcy z urzędu]	362
Art. 81a.	[Listy obrońców z urzędu i ich tworzenie]	362
<i>Rozdział 8a. Podmiot odpowiedzialny za zwrot Skarbowi Państwa korzyści majątkowej uzyskanej z przestępstwa</i>		366
Art. 81b.	[Pojęcie odpowiedzialnego z zwrot Skarbowi Państwa korzyści z cudzego przestępstwa]	366
Art. 81c.	[Przesłuchanie podmiotu zobowiązanego do zwrotu korzyści]	366
Rozdział 9. Obrońcy i pełnomocnicy		367
Art. 82.	[Adwokat jako obrońca]	368
Art. 83.	[Ustanowienie obrońcy – podmiot, forma. Pełnomocnictwo tymczasowe]	372
Art. 84.	[Zakres temporalny działania obrońcy. Obowiązek działania]	373
Art. 85.	[Obrona kilku oskarżonych – przesłanki dopuszczalności. Stwierdzenie sprzeczności interesów]	382
Art. 86.	[Obowiązek działania wyłącznie na korzyść oskarżonego. Samodzielność działania oskarżonego i obrońcy]	385
Art. 87.	[Pełnomocnik strony lub innej osoby. Odmowa dopuszczenia pełnomocnika do udziału w postępowaniu]	387
Art. 87a.	[Ustanowienie pełnomocnika z urzędu]	387
Art. 88.	[Adwokat i radca prawny jako pełnomocnik. Odpowiednie stosowanie przepisów o obrońcy]	390
Art. 89.	[Odpowiednie stosowanie przepisów k.p.c.]	395
Rozdział 10. Przedstawiciel społeczny		395
Art. 90.	[Pojęcie i tryb dopuszczenia przedstawiciela społecznego]	395
Art. 91.	[Uprawnienia przedstawiciela społecznego]	398
Dział IV. Czynności procesowe		400
Rozdział 11. Orzeczenia, zarządzenia i polecenia		402
Art. 92.	[Podstawa orzeczenia]	403
Art. 93.	[Zasady wydawania postanowień i zarządzeń. Polecenia]	404
Art. 93a.	[Referendarz sądowy jako pierwszy organ wewnątrzsądowy]	405
Art. 94.	[Treść postanowienia]	409
Art. 95.	[Orzekanie sądu – rozprawa a posiedzenie]	411
Art. 95a.	[Jawność posiedzeń sądu]	411

Art. 96.	[Udział stron i innych osób w posiedzeniach]	412
Art. 97.	[Sądowe czynności sprawdzające]	419
Art. 98.	[Uzasadnianie postanowień]	420
Art. 99.	[Uzasadnianie wyroków i zarządzeń]	421
Art. 100.	[Ogłoszenie i doręczenie orzeczenia]	422
Art. 101–104.	(uchylone)	426
Art. 105.	[Sprostowanie oczywistych omyłek. Organ właściwy]	427
Art. 106.	[Ogłoszenia i doręczenia orzeczeń w postępowaniu przygotowawczym]	430
Art. 107.	[Nadanie klauzuli wykonalności. Orzeczenie co do roszczeń majątkowych]	431
Rozdział 12.	Narada i głosowanie	432
Art. 108.	[Tajność narady i głosowania. Osoby obecne]	433
Art. 109.	[Kierownicza rola przewodniczącego]	434
Art. 110.	[Sposób odbywania narady i głosowania]	435
Art. 111.	[Zasada większości głosów. Tak zwana sztuczna większość]	437
Art. 112.	[Wstrzymanie się od dalszego głosowania]	438
Art. 113.	[Podpisanie orzeczenia]	438
Art. 114.	[Zdanie odrębne]	439
Art. 115.	[Podpisanie uzasadnienia orzeczenia]	440
Rozdział 13.	Porządek czynności procesowych	441
Art. 116.	[Forma składania wniosków lub oświadczeń]	441
Art. 117.	[Udział w czynnościach procesowych – zawiadomienie, skutki niestawiennictwa]	442
Art. 117a.	[Konsekwencje niestawiennictwa obrońców lub pełnomocników przy wielości tych podmiotów jako reprezentantów danej strony]	447
Art. 118.	[Ocena znaczenia czynności procesowej. Zasada <i>falsa demonstratio non nocet</i>]	450
Art. 119.	[Wymogi formalne pisma procesowego]	451
Art. 120.	[Wezwanie do uzupełnienia braków formalnych pisma. Skutki uzupełnienia i nieuzupełnienia pisma w terminie]	452
Art. 121.	[Brak podpisu – odmowa lub niemożność złożenia]	458
Rozdział 14.	Terminy	459
Art. 122.	[Terminy zawite. Bezskuteczność czynności procesowej]	462
Art. 123.	[Liczenie terminu]	463
Art. 124.	[Zachowanie terminu – nadanie pisma]	465
Art. 125.	[Wniesienie pisma do niewłaściwego organu]	469
Art. 126.	[Przywrócenie terminu. Wniosek o przywrócenie – tzw. quasi-sprzeciw]	469
Art. 127.	[Względna niesuspensywność wniosku. Wstrzymanie wykonania orzeczenia]	475
Art. 127a.	[Zawieszeniu biegu terminu]	475

Rozdział 15. Doręczenia	477
Art. 128. [Zasada doręczania odpisów oraz niejawności doręczanych pism]	477
Art. 129. [Treść wezwania lub zawiadomienia. Pouczenia]	479
Art. 130. [Doręczenie za pokwitowaniem odbioru]	480
Art. 131. [Organy i instytucje dokonujące doręczeń. Sposoby doręczeń]	480
Art. 132. [Doręczenie osobiście adresatowi oraz pozostawienie pisma dorosłemu domownikowi adresata lub podmiotowi pośredniczącego i doręczenie za pośrednictwem telefaksu lub poczty elektronicznej]	482
Art. 133. [Doręczenie przez pozostawienie pisma w placówce pocztowej lub urzędzie gminy albo w jednostce Policji. Awizo. Doręczenie w miejscu zatrudnienia adresata]	483
Art. 134. [Doręczanie pism żołnierzom, funkcjonariuszom i pozbawionemu wolności oraz osobie prawnej, obrońcy i pełnomocnikowi]	483
Art. 135. [Powyadamianie prokuratora]	484
Art. 136. [Odmowa przyjęcia pisma, odmowa lub niemożność pokwitowania. Wzmianka. Zwrot pisma nieprzyjętego]	493
Art. 137. [Wezwania i zawiadomienia w wypadkach niecierpiących zwłoki]	494
Art. 138. [Adresat dla doręczeń]	495
Art. 139. [Skutki niezawiadomienia przez stronę o zmianie miejsca zamieszkania]	496
Art. 140. [Doręczenia obrońcom, pełnomocnikom, przedstawicielom ustawowym]	498
Art. 141. [Rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad i trybu doręczania pism sądowych]	500
Art. 142. [Skuteczność doręczenia z uchybieniem przepisów]	500
Rozdział 16. Protokoły	501
Art. 143. [Zakres czynności protokolowanych]	502
Art. 144. [Osoby spisujące protokół – aplikant, protokolant, osoba przybrana w charakterze protokolanta]	505
Art. 145. [Stenogram z czynności procesowej. Ograniczenie protokołu]	507
Art. 146. [Wylączenie protokolanta i stenografa]	509
Art. 147. [Zapis dźwięku lub obrazu. Obowiązek uprzedzenia. Ograniczenie protokołu]	510
Art. 148. [Treść protokołu]	518
Art. 149. [Podpisywanie protokołu rozprawy i posiedzenia oraz stenogramu. Niemożność podpisania protokołu przez przewodniczącego]	521
Art. 150. [Podpisywanie protokołu innych czynności. Zarzuty do treści protokołu]	522
Art. 151. [Skreślenia, poprawki, uzupełnienia w protokole]	525
Art. 152. [Sprostowanie protokołu rozprawy lub posiedzenia – legitymacja czynna]	526
Art. 153. [Zarządzenie sprostowania protokołu. Wzmianka. Pozostawienie wniosku o sprostowanie bez rozpoznania]	526
Art. 154. [Oczywiste omyłki pisarskie i rachunkowe – sprostowanie]	527

Art. 155. [Zawiadomienie o sprostowaniu lub jego odmowie]	527
Rozdział 17. Przeglądanie akt i sporządzanie odpisów	528
Art. 156. [Podmioty mające dostęp do akt sprawy. Sporządzanie odpisów. Kopie dokumentów. Ograniczony dostęp do akt postępowania przygotowawczego]	530
Art. 157. [Odpisy orzeczeń dla oskarżonego. Niemożność odmowy zgody na sporządzenie odpisu protokołu lub dokumentu]	542
Art. 158. [Uprawnienie prokuratora do przeglądania akt sprawy]	544
Art. 159. [Zażalenie na odmowę udostępnienia akt]	545
Rozdział 18. Odtworzenie zaginionych lub zniszczonych akt	546
Art. 160. [Postępowanie renowacyjne – właściwość organu]	547
Art. 161. [Odtworzenie częściowe]	547
Art. 162. [Obowiązek złożenia wniosków przez strony]	548
Art. 163. [Obowiązek przedstawienia dokumentów]	549
Art. 164. [Postępowanie renowacyjne – przebieg]	549
Art. 165. [Postanowienie w sprawie odtworzenia akt]	552
Art. 166. [Powtórzenie czynności procesowych]	552
Dział V. Dowody	555
Rozdział 19. Przepisy ogólne	560
Art. 167. [Inicjatywa dowodowa]	562
Art. 168. [Fakty niewymagające dowodu – fakty notoryjne albo urzędowo znane sądowi]	569
<i>Art. 168a.</i> [Dowód uzyskany za pomocą przestępstwa]	569
Art. 169. [Treść wniosku dowodowego]	571
Art. 170. [Oddalenie wniosku dowodowego – przesłanki, skutki, tryb]	573
Art. 171. [Tryb przesłuchiwania. Zakazy dowodowe dotyczące przesłuchania i skutki ich naruszenia]	578
Art. 172. [Konfrontacja]	589
Art. 173. [Okazanie osoby lub rzeczy]	590
Art. 174. [Niedopuszczalność zastąpienia dowodu z wyjaśnień lub z zeznań]	594
Rozdział 20. Wyjaśnienia oskarżonego	598
Art. 175. [Prawo oskarżonego do składania wyjaśnień oraz do odmowy ich złożenia lub udzielenia odpowiedzi na pytanie]	599
Art. 176. [Wyjaśnienia na piśmie. Załącznik do protokołu]	601
Rozdział 21. Świadkowie	603
Art. 177. [Obowiązek stawienia i złożenia zeznań. Przesłuchanie na odległość lub w miejscu pobytu]	607
Art. 178. [Zakaz przesłuchiwania obrońcy, adwokata i duchownego]	611
<i>Art. 178a.</i> [Zakaz przesłuchiwania mediatora]	612

Art. 179. [Tajemnica w zakresie informacji tajnych i ściśle tajnych (państwa) – zakres odmowy zeznań, zwolnienie z obowiązku zachowania]	617
Art. 180. [Tajemnica informacji poufnych i zastrzeżonych oraz zawodowych i funkcyjnych – zwolnienie z obowiązku zachowania]	620
Art. 181. [Przesłuchanie z wyłączeniem jawności]	628
Art. 182. [Prawo do odmowy zeznań]	630
Art. 183. [Prawo uchylenia się od odpowiedzi na pytanie. Prawo żądania przesłuchania z wyłączeniem jawności]	635
Art. 184. [Świadek anonimowy (<i>incognito</i>). Procedura ustanawiania i przesłuchiwania. Cofanie utajnienia]	637
Art. 185. [Zwolnienie od złożenia zeznań lub odpowiedzi na pytania]	650
Art. 185a. [Przesłuchiwanie małoletniego świadka pokrzywdzonego czynem przeciwko wolności lub seksualnym albo przeciwko rodzinie i opiece]	651
Art. 185b. [Przesłuchiwanie małoletniego świadka przestępstw z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej albo przestępstw seksualnych lub przeciwko rodzinie i opiece]	660
Art. 185c. [Przesłuchiwanie pokrzywdzonego przestępstwami z art. 197–199 k.k.]	664
Art. 185d. [Miejsce przesłuchania świadka w wypadkach wskazanych w art. 185a–185c]	666
Art. 186. [Termin do skorzystania z prawa do odmowy zeznań lub zwolnienia od zeznawania. Konsekwencje skorzystania z tych uprawnień]	669
Art. 187. [Przyrzeczenie promisyjne świadka. Organ uprawniony do odebrania przyrzeczenia]	674
Art. 188. [Rota przyrzeczenia świadka]	674
Art. 189. [Zakaz odbierania przyrzeczenia]	674
Art. 190. [Pouczenie o odpowiedzialności karnej]	674
Art. 191. [Początek przesłuchania. Częściowe utajnienie danych świadka]	676
Art. 192. [Oględziny i badania pokrzywdzonego. Przesłuchanie z udziałem biegłego lekarza lub psychologa]	678
Art. 192a. [Badania eliminacyjne i poligraficzne]	680
Rozdział 22. Biegli, tłumacze, specjaliści	685
Art. 193. [Dowód z opinii biegłego. Przesłanki powołania]	687
Art. 194. [Treść postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego]	696
Art. 195. [Biegły sądowy i biegły <i>ad hoc</i>]	698
Art. 196. [Niemożność bycia biegłym. Wyłączenie biegłego]	698
Art. 197. [Rota przyrzeczenia biegłego]	702
Art. 198. [Udostępnianie akt biegłemu. Możliwość obecności organu przy badaniach. Zmiany co do zakresu ekspertyzy]	703
Art. 199. [Zakaz dowodowy – oświadczenia oskarżonego wobec biegłego lub lekarza]	705

Art. 199a. [Zgoda osoby badanej na przeprowadzenie badań poligraficznych]	707
Art. 200. [Forma i treść opinii]	711
Art. 201. [Uzupełnienie opinii lub powołanie nowych biegłych]	715
Art. 202. [Opinia psychiatryczna]	719
Art. 203. [Obserwacja psychiatryczna w zakładzie leczniczym]	729
Art. 204. [Przesłuchanie z udziałem tłumacza. Tłumaczenie pism]	742
Art. 205. [Specjaliści]	744
Art. 206. [Odpowiednie stosowanie przepisów o biegłych]	745
Rozdział 23. Oględziny. Otwarcie zwłok. Eksperyment procesowy	746
Art. 207. [Rodzaje oględzin – oględziny miejsca, osoby, rzeczy]	747
Art. 208. [Oględziny i badania ciała]	747
Art. 209. [Oględziny i otwarcie zwłok]	749
Art. 210. [Ekshumacja]	761
Art. 211. [Eksperyment procesowy]	763
Art. 212. [Czynności dowodowe towarzyszące oględzinom, eksperymentowi] ..	765
Rozdział 24. Wywiad środowiskowy i badanie osoby oskarżonego	766
Art. 213. [Zakres ustaleń osobopoznawczych]	766
Art. 214. [Wywiad środowiskowy – okoliczności uzasadniające. Organ i sposób przeprowadzenia]	769
Art. 215. [Badanie oskarżonego przez biegłych psychologów i badania lekarskie]	774
Art. 216. [Przesłuchanie przeprowadzających wywiad w charakterze świadków]	775
Rozdział 25. Zatrzymanie rzeczy. Przeszukanie	775
Art. 217. [Wydanie określonych rzeczy – przesłanki. Odebranie w razie odmowy wydania]	776
Art. 218. [Wydawanie korespondencji, przesyłek oraz danych co do połączeń telekomunikacyjnych (bilingi) – przesłanki]	779
Art. 218a. [Zabezpieczenie danych informatycznych]	787
Art. 218b. [Delegacja ustawowa dla rozporządzenia w sprawie aspektów technicznych i zabezpieczenia przekazywania informacji]	788
Art. 219. [Przeszukanie pomieszczeń, osoby, odzieży – cel przeszukania]	789
Art. 220. [Przeprowadzenie przeszukania – organ, podstawa przeszukania]	791
Art. 221. [Przeszukanie w porze nocnej]	793
Art. 222. [Przeszukanie pomieszczeń instytucji lub pomieszczenia wojskowego]	793
Art. 223. [Przeszukanie osoby i jej odzieży]	793
Art. 224. [Tryb przeprowadzania przeszukania]	793
Art. 225. [Ochrona tajemnicy przy zatrzymywaniu rzeczy i przeszukaniu]	795
Art. 226. [Zakazy i ograniczenia wykorzystania dokumentów zawierających tajemnicę]	796
Art. 227. [Dyrektywa umiaru w przeszukaniu lub zatrzymaniu rzeczy]	799

Art. 228. [Zabezpieczenie przedmiotów wydanych lub zabezpieczonych w czasie przeszukania]	799
Art. 229. [Treść protokołu zatrzymania rzeczy lub przeszukania]	800
Art. 230. [Zwrot rzeczy]	802
Art. 231. [Złożenie rzeczy do depozytu sądowego lub na przechowanie]	802
Art. 232. [Sprzedaż rzeczy narażonych na zniszczenie. Złożenie uzyskanie kwoty do depozytu]	802
Art. 232a. [Przechowywanie lub zniszczenie przedmiotów i substancji niebezpiecznych]	803
Art. 233. [Przechowywanie środków płatniczych lub wartości dewizowych]	804
Art. 234. [Bezskuteczność rozporządzenia przedmiotem odebranych]	804
Art. 235. [Organy właściwe do dokonywania czynności z rozdziału 25]	814
Art. 236. [Zażalenie na decyzje i czynności odnośnie do przeszukania, zatrzymania rzeczy i postąpienia z nimi]	815
Art. 236a. [Stosowanie przepisów o przeszukaniu i zatrzymaniu do dysponentów i użytkowników urządzeń lub systemów informatycznych]	817
Rozdział 26. Kontrola i utrwalanie rozmów	819
Art. 237. [Kontrola rozmów – dopuszczalność zarządzenia, organ uprawniony, zakres przedmiotowy i podmiotowy kontroli]	820
Art. 237a. [Zgoda następca sądu na wykorzystanie dowodów uzyskanych poza granicami podsłuchu]	840
Art. 237b. [Odpowiednie stosowanie do zgody następczej przepisów o odroczeniu ogłaszania postanowienia o kontroli rozmów]	840
Art. 238. [Czas trwania kontroli rozmów i niszczenie zbędnych jej materiałów] ...	846
Art. 239. [Odroczenie ogłoszenia postanowienia o kontroli]	850
Art. 240. [Zażalenie na postanowienia dotyczące kontroli i utrwalania rozmów]	853
Art. 241. [Kontrola i utrwalanie innych rozmów i przekazów informacji – odpowiednie stosowanie przepisów]	855
Art. 242. [Rozporządzenie w sprawie sposobów przeprowadzania kontroli i utrwalania rozmów]	855
Dział VI. Środki przymusu	857
Rozdział 27. Zatrzymanie	859
Art. 243. [Ujęcie i przekazanie osoby Policji]	862
Art. 244. [Zatrzymanie osoby podejrzanej. Obowiązki informacyjne. Protokół zatrzymania]	864
Art. 245. [Kontakt z adwokatem]	873
Art. 245. [Kontakt z pełnomocnikiem]	874
Art. 246. [Zażalenie na zatrzymanie. Zbieg zażaleń]	876
Art. 247. [Zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie osoby podejrzanej. Zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie żołnierza]	880
Art. 248. [Zwolnienie zatrzymanego]	885

Rozdział 28. Środki zapobiegawcze	887
Art. 249. [Cel i podstawa ogólna stosowania środków zapobiegawczych. Okres i procedura ich stosowania]	891
Art. 249a. [Podstawa faktyczna stosowania środka zapobiegającego]	891
Art. 250. [Organy stosujące środki zapobiegawcze]	898
Art. 251. [Treść postanowienia o zastosowaniu środka zapobiegawczego. Uzasadnienie]	900
Art. 252. [Zażalenie na postanowienia w przedmiocie środka zapobiegawczego. Niezwłoczne rozpoznanie]	903
Art. 253. [Uchylenie lub zmiana środka – przesłanki, zawiadomienie]	909
Art. 254. [Wnioski oskarżonego o uchylenie lub zmianę środka. Rozstrzyganie w przedmiocie wniosku, zażalenie]	912
Art. 255. [Wpływ zawieszenia postępowania na możliwość orzekania co do środków]	918
Art. 256. [Nadzór nad stosowaniem środków zapobiegawczych]	918
Art. 257. [Tymczasowe aresztowanie jako środek zapobiegawczy <i>ultima ratio</i> . Aresztowanie warunkowe]	919
Art. 258. [Podstawy szczególne stosowania tymczasowego aresztowania i innych środków zapobiegawczych]	921
Art. 259. [Odstąpienie od tymczasowego aresztowania]	927
Art. 260. [Umieszczenie aresztowanego w zakładzie leczniczym]	928
Art. 261. [Obowiązek sądu zawiadomienia o tymczasowym aresztowaniu]	931
Art. 262. [Inne obowiązki sądu w związku z tymczasowym aresztowaniem]	932
Art. 263. [Czas trwania, przedłużenie i maksymalne okresy tymczasowego aresztowania]	933
Art. 264. [Niezwłoczne zwolnienie tymczasowo aresztowanego; dodatkowy areszt międzyinstancyjny]	947
Art. 265. [Wliczanie okresu zatrzymania do czasu tymczasowego aresztowania]	949
Art. 266. [Poręczenie majątkowe]	950
Art. 267. [Zawiadamianie poręczającego]	950
Art. 268. [Podstawy przepadku przedmiotów poręczenia lub ściągnięcie wartości poręczenia]	954
Art. 269. [Postępowanie z przedmiotami z przepadku lub ściągnięcia poręczenia. Ustanie i cofnięcie poręczenia]	954
Art. 270. [Orzekanie o przepadku lub ściągnięciu sum poręczenia]	954
Art. 271. [Poręczenie społeczne]	958
Art. 272. [Poręczenie osoby godnej zaufania]	959
Art. 273. [Obowiązki poręczyciela]	961
Art. 274. [Niestawiennictwo, utrudnianie postępowania przez oskarżonego – zawiadomienie poręczyciela]	961
Art. 275. [Dozór Policji, przełożonego wojskowego]	962
Art. 275a. [Nakaz opuszczenia lokalu]	969
Art. 276. [Zawieszenie w czynnościach służbowych lub wykonywaniu zawodu. Nakaz powstrzymania się od określonej działalności]	973
Art. 277. [Zakaz opuszczania kraju, zatrzymanie dokumentu]	974

Rozdział 29. Poszukiwanie oskarżonego i list gończy	976
Art. 278. [Zarządzenie poszukiwań oskarżonego (<i>sensu largo</i>) lub osoby podejrzanej]	976
Art. 279. [List gończy – przesłanki wydania. Postanowienie]	977
Art. 280. [Treść listu gończego i sposób jego rozpowszechniania]	977
Rozdział 30. List żelazny	980
Art. 281. [List żelazny – przesłanki wydania, sąd właściwy]	980
Art. 282. [Obowiązki oskarżonego. Gwarancje dla oskarżonego]	982
Art. 283. [Poręczenie majątkowe]	982
Art. 284. [Zażalenie na odmowę wydania i odwołanie listu żelaznego oraz na orzeczenie przepadku poręczenia]	985
Rozdział 31. Kary porządkowe	987
Art. 285. [Kara pieniężna za nieusprawiedliwione niestawienie]	988
Art. 286. [Usprawiedliwienie. Uchylenie kary]	991
Art. 287. [Kara pieniężna – inne przypadki niespełnienia obowiązków. Areszt]	992
Art. 288. [Odpowiedzialność dyscyplinarna żołnierza]	995
Art. 289. [Obciążenie dodatkowymi kosztami procesu]	995
Art. 290. [Organ kompetentny do wydania postanowienia. Zażalenie. Suspensywność]	996
Rozdział 32. Zabezpieczenie majątkowe	997
Art. 291. [Zabezpieczenie majątkowe – podstawy orzeczenia]	998
Art. 292. [Sposób dokonania zabezpieczenia]	1002
Art. 293. [Organ właściwy do wydania postanowienia. Zażalenie]	1002
Art. 294. [Upadek i pozostanie w mocy zabezpieczenia]	1006
Art. 295. [Tymczasowe zajęcie mienia ruchomego]	1007
Art. 296. (uchylony)	1007
Dział VII. Postępowanie przygotowawcze	1010
Rozdział 33. Przepisy ogólne	1017
Art. 297. [Cele postępowania przygotowawczego]	1018
Art. 298. [Organy postępowania]	1024
Art. 299. [Strony, osoby niebędące stronami, prokurator]	1026
Art. 300. [Pierwsze przesłuchanie – obowiązek pouczenia podejrzanego]	1027
Art. 300. [Pouczanie podejrzanego i pokrzywdzonego o ich uprawnieniach i obowiązkach procesowych]	1027
Art. 301. [Przesłuchanie podejrzanego z udziałem obrońcy]	1030
Art. 302. [Zażalenie stron lub osób niebędących stronami]	1033
Rozdział 34. Wszczęcie śledztwa	1035
Art. 303. [Postanowienie o wszczęciu śledztwa – przesłanki wydania, treść] ...	1036
Art. 304. [Obowiązek zawiadomienia o przestępstwie]	1038

Art. 304a. [Wspólny protokół przyjęcia zawiadomienia i przesłuchania zawiadamiającego]	1042
Art. 305. [Reakcja na zawiadomienie – postanowienia w przedmiocie wszczęcia; powiadomienie zawiadamiającego]	1043
Art. 306. [Zażalenie na odmowę wszczęcia lub umorzenie śledztwa. Zażalenie zawiadamiającego]	1045
Art. 307. [Postępowanie sprawdzające]	1051
Art. 308. [Dochodzenie w niezbędnym zakresie – kompetencje organów]	1054
Rozdział 35. Przebieg śledztwa	1058
Art. 309. [Zakres przedmiotowy śledztwa]	1059
Art. 310. [Termin ukończenia śledztwa, możliwość przedłużenia]	1062
Art. 311. [Prokurator jako organ prowadzący. Możliwość powierzenia prowadzenia śledztwa Policji]	1064
Art. 312. [Rozszerzenie uprawnień Policji na inne organy]	1068
Art. 313. [Postanowienie o przedstawieniu zarzutów, przesłuchanie podejrzanego. Uzasadnienie]	1070
Art. 314. [Postanowienie o zmianie postanowienia o przestawieniu zarzutów – rozszerzenie lub zmiana zarzutów]	1078
Art. 315. [Wnioski o dokonanie czynności śledztwa]	1083
Art. 316. [Udział stron w niepowtarzalnych czynnościach śledztwa. Sądowe przesłuchanie świadka]	1084
Art. 317. [Udział stron w powtarzalnych czynnościach śledztwa]	1088
Art. 318. [Uprawnienia stron w razie powołania biegłego]	1090
Art. 319–320. (uchylone)	1091
Rozdział 36. Zamknięcie śledztwa	1091
Art. 321. [Końcowe zapoznanie podejrzanego i obrońcy z materiałami postępowania. Zamknięcie śledztwa]	1092
Art. 322. [Umorzenie śledztwa. Treść postanowienia]	1096
Art. 323. [Postanowienie w przedmiocie dowodów rzeczowych]	1099
Art. 324. [Niepoczytalność podejrzanego – wniosek o umorzenie postępowania i zastosowanie środków zabezpieczających]	1102
Art. 325. [Postanowienie o zawieszeniu śledztwa – zatwierdzenie]	1104
Rozdział 36a. Dochodzenie	1105
Art. 325a. [Organy prowadzące dochodzenie. Odpowiednie stosowanie przepisów o śledztwie]	1106
Art. 325b. [Sprawy, w których prowadzone jest dochodzenie]	1107
Art. 325c. [Wyłączenie określonych spraw spod dochodzenia]	1111
Art. 325d. [Rozporządzenie w sprawie określenia organów uprawnionych do prowadzenia dochodzenia, wnoszenia aktu oskarżenia, działania w pierwszej instancji]	1115
Art. 325e. [Postanowienia w sprawie dochodzenia – organ wydający, zatwierdzanie. Zażalenie na tzw. umorzenie rejestrowe]	1117

Art. 325f. [Tzw. umorzenie rejestrowe. Dalsze czynności Policji, podejmowanie umorzonego rejestrowo dochodzenia]	1124
Art. 325g. [Fakultatywność wydawania niektórych postanowień. Przesłuchanie osoby podejrzanej w charakterze podejrzanego]	1127
Art. 325h. [Ograniczenie zadań dochodzenia]	1128
Art. 325i. [Termin ukończenia. Zakres uprawnień organu prowadzącego]	1130
Rozdział 37. Nadzór prokuratora nad postępowaniem przygotowawczym	1132
Art. 326. [Organ sprawujący nadzór. Zakres nadzoru, obowiązki organu. Postępowanie służbowe]	1133
Art. 327. [Podjęcie lub wznowienie umorzonego postępowania przygotowawczego]	1135
Art. 328. [Uprawnienia Prokuratora Generalnego]	1140
Rozdział 38. Czynności sądowe w postępowaniu przygotowawczym	1142
Art. 329. [Właściwość i skład sądu]	1143
Art. 330. [Sądowe uchylenie postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania przygotowawczego. Uprawnienia pokrzywdzonego w razie ponownej odmowy wszczęcia lub ponownego umorzenia. Przekazywanie akt sprawy sądowi przy oskarżeniu subsydiarnym]	1144
Rozdział 39. Akt oskarżenia	1150
Art. 331. [Termin i sposób wniesienia aktu oskarżenia]	1151
Art. 332. [Wymogi formalne i treść aktu oskarżenia]	1152
Art. 333. [Dodatkowe wymogi aktu oskarżenia. Wniosek o zobowiązanie osoby trzeciej do zwrotu korzyści majątkowej z cudzego przestępstwa]	1161
Art. 334. [Przesłanie akt postępowania przygotowawczego i odpisów aktu oskarżenia. Zawiadomienie o przesłaniu]	1164
Art. 335. [Wniosek o skazanie bez rozprawy – przesłanki uzasadniające]	1168
Art. 336. [Wniosek o warunkowe umorzenie postępowania]	1175
Dział VIII. Postępowanie przed sądem pierwszej instancji	1179
Rozdział 40. Wstępna kontrola oskarżenia	1179
Art. 337. [Kontrola warunków formalnych. Zwrot aktu w celu usunięcia braków. Zażalenie]	1181
Art. 338. [Doręczenie odpisu aktu oskarżonemu. Odpowiedź na akt oskarżenia]	1184
Art. 338a. [Wniosek oskarżonego o dobrowolne poddanie się karze przed rozprawą]	1185
Art. 339. [Skierowanie sprawy na posiedzenie – przesłanki. Udział w posiedzeniu]	1188
Art. 340. [Umorzenie postępowania. Orzeczenie przepadku, konsekwencje dla dochodzenia innych roszczeń]	1196

Art. 341. [Podmioty uprawnione do udziału w posiedzeniu w kwestii warunkowego umorzenia postępowania. Przesłanki uwzględnienia wniosku o warunkowe umorzenie]	1199
Art. 342. [Wyrok warunkowo umarzający postępowanie na posiedzeniu, jego doręczanie. Zażalenie na rozstrzygnięcie w przedmiocie dowodów rzeczowych]	1202
Art. 343. [Rozpoznawanie wniosku o skazanie bez rozprawy. Możliwości sądu w zakresie orzeczenia o karze. Udział stron w posiedzeniu]	1204
Art. 343a. [Posiedzenie w przedmiocie wniosku oskarżonego o dobrowolne poddanie się karze]	1205
Art. 344. [Rozstrzygnięcie w przedmiocie środka zapobiegawczego]	1213
Art. 345. [Zwrot spraw prokuratorowi do uzupełnienia postępowania przygotowawczego]	1214
Art. 346. [Akt oskarżenia po uzupełnieniu postępowania]	1214
Art. 347. [Niezwiązanie sądu oceną w dalszym postępowaniu]	1218
Rozdział 41. Przygotowanie do rozprawy głównej	1219
Art. 348. [Termin wyznaczenia i przeprowadzenia rozprawy]	1219
Art. 349. [Posiedzenie organizacyjne przed rozprawą]	1219
Art. 350. [Zarządzenie o rozprawie głównej]	1222
Art. 351. [Wyznaczanie składu orzekającego]	1224
Art. 352. [Dopuszczenie dowodów i zarządzenie ich sprowadzenia na rozprawę]	1228
Art. 353. [Okres pomiędzy doręczeniem zawiadomienia a terminem rozprawy – tzw. dni pocztowe. Skutki niezachowania terminu – obligatoryjne odroczenie]	1228
Art. 354. [Postępowanie w przypadku wniosku o umorzenie postępowania i zastosowanie środków zabezpieczających wobec sprawcy niepoczytalnego]	1230
Rozdział 42. Jawność rozprawy głównej	1233
Art. 355. [Zasada jawności rozprawy]	1234
Art. 356. [Osoby mogące wziąć udział w rozprawie]	1234
Art. 357. [Zezwolenie na obecność środków masowego przekazu]	1236
Art. 358. [Utrwalanie przebiegu rozprawy przez stronę]	1239
Art. 359. [Rozprawa niejawna]	1241
Art. 360. [Wyłączenie jawności rozprawy]	1241
Art. 361. [Osoby obecne na rozprawie niejawnej]	1246
Art. 362. [Pouczenie o obowiązku zachowania tajemnicy z rozprawy niejawnej]	1247
Art. 363. [Chwila wyłączenia jawności rozprawy – wniosek o wyłączenie]	1248
Art. 364. [Jawność ogłoszenia wyroku. Możliwość utajnienia podawania ustnie powodów wyroku]	1249
Rozdział 43. Przepisy ogólne o rozprawie głównej	1249
Art. 365. [Zasada ustności]	1250

Art. 366. [Kierowanie rozprawą]	1251
Art. 367. [Prawo do wypowiedzi. Zasady: <i>audiatur et altera pars</i> oraz <i>favor defensis</i>]	1251
Art. 368. [Rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku dowodowego strony]	1253
Art. 369. [Kolejność przeprowadzenia dowodów]	1254
Art. 370. [Tryb i kolejność przesłuchania]	1254
Art. 371. [Warunki przesłuchania świadka; zapobieganie porozumiewaniu się] ..	1258
Art. 372. [Policja sesyjna przewodniczącego]	1258
Art. 373. [Zaskarżanie zarządzeń przewodniczącego]	1258
Art. 374. [Obowiązkowa obecność oskarżonego, gwarancje obecności]	1259
Art. 375. [Wydalenie oskarżonego]	1261
Art. 376. [Możliwość prowadzenia rozprawy pod nieobecność oskarżonego, który opuścił salę rozpraw bez zezwolenia albo nie stawił się na rozprawę przerwana lub odroczone]	1262
Art. 377. [Możliwość prowadzenia rozprawy lub posiedzenia pod nieobecność oskarżonego, który wprawił się w stan niezdolności do udziału w nich lub uniemożliwia doprowadzenie go na rozprawę albo oświadcza, że nie weźmie w niej udziału]	1265
Art. 378. [Wypowiedzenie stosunku obrończego. Nowy obrońca]	1271
Art. 379. [Powaga sądu]	1277
Art. 380. [Niepoczytalny oskarżony – odpowiednie stosowanie przepisów o oskarżonym]	1278
Rozdział 44. Rozpoczęcie rozprawy głównej	1279
Art. 381. [Wywołanie sprawy. Czynności wstępne]	1279
Art. 382. [Skutki nieusprawiedliwionego niestawiennictwa oskarżonego]	1280
Art. 383. [Skutki nieusprawiedliwionego niestawiennictwa powoda cywilnego]	1280
Art. 384. [Obecność uczestników na sali rozpraw, opuszczenie sali przez świadków, przesłuchanie pokrzywdzonego i podmiotu z art. 416]	1282
Rozdział 45. Przewód sądowy	1284
Art. 385. [Odczytanie aktu oskarżenia lub przedstawienie podstaw oskarżenia]	1286
Art. 386. [Pouczenia oskarżonego i jego przesłuchanie]	1287
Art. 387. [Skazanie bez postępowania dowodowego; dobrowolne poddanie się karze]	1289
Art. 388. [Ograniczenie postępowania dowodowego]	1297
Art. 389. [Odczytanie protokołów wyjaśnień oskarżonego]	1300
Art. 390. [Prawo oskarżonego do udziału w czynnościach dowodowych. Czasowe usunięcie oskarżonego z sali rozpraw]	1304
Art. 391. [Odczytanie protokołów zeznań świadka]	1306
Art. 392. [Dodatkowe możliwości odczytywania protokołów przesłuchania oskarżonego i świadków]	1312
Art. 393. [Dopuszczalność odczytywania innych protokołów i dokumentów] ..	1315

Art. 393a. [Dozwolone odczytywanie lub odtwarzanie przekładu zapisów obrazu lub dźwięku]	1326
Art. 394. [Dopuszczalność uznania dokumentu lub protokołu za ujawniony bez odczytywania]	1327
Art. 395. [Sprowadzenie i udostępnienie dowodów rzeczowych]	1328
Art. 396. [Dopuszczalność przeprowadzenia dowodów w drodze pomocy prawnej lub przez sędziego wyznaczonego]	1329
Art. 397. [Uzupełnianie braków postępowania przygotowawczego ujawnionych na rozprawie]	1332
Art. 398. [Rozszerzenie oskarżenia. Nowy lub dodatkowy akt oskarżenia]	1335
Art. 399. [Zmiana kwalifikacji prawnej czynu. Przerwanie rozprawy]	1336
Art. 400. [Uznanie czynu za wykroczenie. Rozpoznania według właściwych przepisów]	1341
Art. 401. [Przerwa w rozprawie]	1344
Art. 402. [Rozprawa po przerwie]	1344
Art. 403. [Orzekanie w czasie przerwy]	1344
Art. 404. [Odroczenie i podjęcie odroczonej rozprawy]	1347
Art. 405. [Zamknięcie przewodu sądowego]	1350
Rozdział 46. Głosy stron	1351
Art. 406. [Kolejność wypowiedzi po zamknięciu przewodu sądowego]	1351
Art. 407. (uchylony)	1352
Rozdział 47. Wyrokowanie	1353
Art. 408. [Narada sądu]	1355
Art. 409. [Możliwość wznowienia przewodu, udzielenie dodatkowego głosu stronom]	1355
Art. 410. [Podstawa wyroku]	1356
Art. 411. [Odroczenie wydania wyroku]	1357
Art. 412. [Sporządzenie wyroku na piśmie]	1360
Art. 413. [Składniki i treść wyroku]	1360
Art. 414. [Wyrok umarzający i warunkowo umarzający postępowanie. Wyrok uniewinniający]	1369
Art. 415. [Rozstrzygnięcia w przedmiocie powództwa cywilnego. Zasądzenie odszkodowania z urzędu]	1372
Art. 416. [Podmiot zobowiązany do zwrotu korzyści majątkowej. Przesłuchanie w charakterze świadka]	1376
Art. 417. [Zaliczenie tymczasowego aresztowania na poczet kary]	1379
Art. 418. [Publiczne ogłoszenie wyroku. Zdanie odrębne]	1380
Art. 418a. [Udostępnienie treści wyroku przy orzekaniu na posiedzeniu]	1381
Art. 419. [Skutki niestawiennictwa stron i ich reprezentantów na ogłoszenie wyroku. Doręczanie wyroku oskarżonemu pozbawionemu wolności]	1384
Art. 420. [Postanowienia uzupełniające wyrok]	1386
Art. 421. [Dochodzenie roszczeń w drodze postępowania cywilnego wobec mienia objętego przepadkiem]	1387

Art. 422. [Wniosek o sporządzenie i o doręczenie uzasadnienia – termin jego złożenia]	1388
Art. 423. [Termin sporządzenia uzasadnienia. Zakres uzasadnienia. Doręczenie]	1392
Art. 424. [Treść uzasadnienia]	1394
Dział IX. Postępowanie odwoławcze	1399
Rozdział 48. Przepisy ogólne	1400
Art. 425. [Środek odwoławczy – legitymacja czynna, zakres zaskarżenia, <i>gravamen</i> , kierunek środka]	1403
Art. 426. [Zasada dwuinstancyjności postępowania. Instancja pozioma]	1411
Art. 427. [Treść środka odwoławczego – wniosek odwoławczy i zarzuty, tzw. nowości]	1414
Art. 428. [Forma wniesienia, sąd właściwy. Odpowiedź na środek]	1419
Art. 429. [Kontrola międzyinstancyjna. Zarządzenie o odmowie przyjęcia środka. Zażalenie]	1421
Art. 430. [Pozostawienie środka bez rozpoznania. Zażalenie]	1421
Art. 431. [Cofnięcie środka odwoławczego – dopuszczalność, zgoda oskarżonego]	1424
Art. 432. [Pozostawienie cofniętego środka bez rozpoznania]	1424
Art. 433. [Granice rozpoznania środka – zarzuty odwoławcze i zakres zaskarżenia]	1427
Art. 434. [Zakaz <i>reformationis in peius</i> w instancji odwoławczej]	1432
Art. 435. [Wyjście poza granice podmiotowe środka – rozpoznanie wobec współoskarżonych nieskarżących]	1445
Art. 436. [Ograniczenie rozpoznania środka odwoławczego]	1448
Art. 437. [Rodzaje orzeczeń sądu odwoławczego – orzeczenie reformatoryjne, kasatoryjne, umorzenie postępowania, przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania]	1451
Art. 438. [Względne przyczyny odwoławcze]	1461
Art. 439. [Bezwzględne przyczyny odwoławcze]	1470
Art. 439a. [Trwałość orzeczenia w sprawie o wykroczenie]	1494
Art. 440. [Rażąca niesprawiedliwość jako przesłanka uchylecia lub zmiany orzeczenia]	1495
Art. 441. [Pytanie prawne. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego. Wiążąca uchwała. Przejęcie sprawy]	1502
Art. 442. [Postępowanie ponowne. Zakres badania sprawy i orzekania]	1506
Art. 443. [Zakaz <i>reformationis in peius</i> po przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania]	1513
Rozdział 49. Apelacja	1519
Art. 444. [Apelacja – legitymacja czynna, orzeczenia zaskarżalne apelacją]	1520
Art. 445. [Termin wniesienia]	1522
Art. 446. [Przymus adwokacki]	1526
Art. 447. [Zakres apelacji. Rozszerzenie kontroli sądu odwoławczego]	1529

Art. 448. [Przyjęcie apelacji. Zawiadomienie o przyjęciu, przekazanie akt]	1535
Art. 449. [Rozpoznanie sprawy – rozprawa a posiedzenie]	1535
Art. 449a. [Zwrot sprawy do pierwszej instancji w celu sporządzenia uzasadnienia]	1536
Art. 450. [Udział stron i ich przedstawicieli procesowych oraz prokuratora w rozprawie apelacyjnej. Skutki niestawiennictwa]	1538
Art. 451. [Udział w rozprawie odwoławczej oskarżonego pozbawionego wolności]	1542
Art. 452. [Postępowanie dowodowe w instancji odwoławczej]	1546
Art. 453. [Przebieg rozprawy odwoławczej]	1551
Art. 454. [Reguły <i>ne peius</i>]	1553
Art. 455. [Poprawienie kwalifikacji prawnej]	1558
Art. 456. [Wyroki sądu odwoławczego]	1562
Art. 457. [Uzasadnianie wyroku sądu odwoławczego, tryb, terminy oraz treść uzasadnienia]	1562
Art. 458. [Odpowiednie stosowanie w postępowaniu odwoławczym przepisów o postępowaniu pierwszoinstancyjnym]	1567
Rozdział 50. <i>Zażalenie. Zażalenie i sprzeciw</i>	1567
Art. 459. [Zakres przedmiotowy zażalenia. Legitymacja czynna]	1569
Art. 460. [Termin wniesienia zażalenia]	1573
Art. 461. [Odpisy zażalenia. Zawiadomienie o wniesieniu zażalenia]	1576
Art. 462. [Względna suspensywność zażalenia]	1577
Art. 463. [Względna dewolutywność zażalenia]	1578
Art. 464. [Udział stron i ich przedstawicieli w posiedzeniu zażaleniowym]	1580
Art. 465. [Zażalenie na postanowienia prokuratora lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze. Organ rozpoznający]	1584
Art. 466. [Zażalenie na zarządzenie. Organ rozpoznający]	1588
Art. 467. [Zażalenia na czynności lub zaniechanie czynności. Treść rozstrzygnięcia]	1590

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- EKE – Europejska konwencja o ekstradycji sporządzona w Paryżu dnia 13 grudnia 1957 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 70, poz. 307 z późn. zm.)
- EKPC – Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.)
- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- k.k. z 1969 r. – ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 13, poz. 94 z późn. zm.)
- k.k.s. – ustawa z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 186 z późn. zm.)
- k.k.w. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 z późn. zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
- k.p.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
- k.p.k. z 1928 r. – ustawa z 19 marca 1928 r. – Kodeks postępowania karnego (tekst jedn.: Dz. U. z 1950 r. Nr 40, poz. 364 z późn. zm.)
- k.p.k. z 1969 r. – ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 13, poz. 96 z późn. zm.)
- k.p.w. – ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 395 z późn. zm.)

k.r.o.	– ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 788 z późn. zm.)
k.w.	– ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 482 z późn. zm.)
MPPO	– Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167, zał.)
nowelizacja z dnia 13 czerwca 2013 r.	– ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 849)
nowelizacja z dnia 27 września 2013 r.	– ustawa z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247)
o.p.	– ustawa dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 749 z późn. zm.)
pr. adw.	– ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188 z późn. zm.)
pr. bank.	– ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1376 z późn. zm.)
projekt zmian k.p.k. z 2012 r.	– rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny i niektórych innych ustaw (druk Sejmu VII kadencji nr 870)
pr. pras.	– ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24 z późn. zm.)
pr. tel.	– ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 243)
p.u.s.a.	– ustawa z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. Nr 153, poz. 1269 z późn. zm.)
p.u.s.p.	– ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 427 z późn. zm.)
p.u.s.w.	– ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 952 z późn. zm.)
p.w.k.k.	– ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 554 z późn. zm.)
p.w.k.p.k.	– ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 556 z późn. zm.)
r.r.u.s.p.	– rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 259)
r.r.w.u.p.	– rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 144)
r.r.w.u.w.	– rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 listopada 2008 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania wojskowych jednostek prokuratury (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 990 z późn. zm.)
TFUE	– Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012, s. 47)

u.c.c.	– ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 118, poz. 687 z późn. zm.)
u.k.s.	– ustawa karna skarbową z dnia 26 października 1971 r. (tekst jedn.: Dz. U. z 1984 r. Nr 22, poz. 103 z późn. zm.)
u.k.s.c.	– ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 z późn. zm.)
u.l.n.d.	– ustawa z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz. U. Nr 208, poz. 1537 z późn. zm.)
u.l.s.	– ustawa z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym (Dz. U. Nr 123, poz. 849 z późn. zm.)
u.o.i.n.	– ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 182, poz. 1228)
u.o.p.z.	– ustawa z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 768 z późn. zm.)
u.o.s.k.	– ustawa z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (tekst jedn.: Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 z późn. zm.)
u.o.z.p.	– ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.)
u.p.	– ustawa z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599 z późn. zm.)
u.p.n.	– ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178 z późn. zm.)
u.pol.	– ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687 z późn. zm.)
u.p.p.r.	– ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)
u.prz.n.	– ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 124 z późn. zm.)
u.r.p.	– ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 10, poz. 65 z późn. zm.)
ustawa o ABW	– ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 29, poz. 154 z późn. zm.)
ustawa o CBA	– ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 621 z późn. zm.)
ustawa o IPN	– ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424 z późn. zm.)
ustawa o NIK	– ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 82 z późn. zm.)
ustawa o SG	– ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 116, poz. 675 z późn. zm.)

ustawa o SKW	– ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 253 z późn. zm.)
ustawa o SN	– ustawa z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 499 z późn. zm.)
ustawa o TK	– ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 z późn. zm.)
ustawa o TS	– ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 925 z późn. zm.)
ustawa o ŻW	– ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 568 z późn. zm.)
u.ś.k.	– ustawa z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 36, poz. 232 z późn. zm.)
u.w.t.p.a.	– ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zm.)

Orzecznictwo, publikatory, czasopisma i serie wydawnicze

AUL	– Acta Universitatis Lodziensis, Folia Iuridica
AUMCS	– Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska
AUW	– Acta Universitatis Wratislaviensis
Biul. PK	– Biuletyn Prawa Karnego
Biul. SN	– Biuletyn Informacyjny Sądu Najwyższego
CzPKiNP	– Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych
GP	– Gazeta Prawnicza
GSP	– Gdańskie Studia Prawnicze
GSP-PO	– Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa
Inf. Praw.	– Informacja Prawnicza
KKSSiP	– Kwartalnik Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury
KZS	– Krakowskie Zeszyty Sądowe
M. Praw.	– Monitor Prawniczy
M.P.	– Monitor Polski
NKK	– Nowa Kodyfikacja Karna
NKPK	– Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego
NP	– Nowe Prawo
ONSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
OSA	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSAB	– Orzecznictwo Sądów Apelacji Białostockiej
OSAG	– Orzecznictwo Sądów Apelacji Gdańskiej
OSAŁ	– Orzecznictwo Sądów Apelacji Łódzkiej
OSN	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wojskowa

OSNMS	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Wydawnictwo Ministerstwa Sprawiedliwości
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSNPG	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Wydawnictwo Prokuratury Generalnej
OSNSD	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego w sprawach dyscyplinarnych
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wojskowa
OSNKW-R	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wojskowa. Rocznik (z podaniem roku i pozycji)
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPika	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, Seria A
PiP	– Państwo i Prawo
PPK	– Przegląd Prawa Karnego
Prob. Krym.	– Problemy Kryminalistyki
Prob. PK	– Problemy Prawa Karnego
Prob. Praw.	– Problemy Praworządności
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
Prok. i Pr.-wkł.	– Prokuratura i Prawo
Prz. Pol.	– Przegląd Policyjny
Prz. Sejm.	– Przegląd Sejmowy
PS	– Przegląd Sądowy
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Rzesz. Zesz. Nauk.	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego
St. Pr.-Ek.	– Studia Prawno-Ekonomiczne
St. Praw.	– Studia Prawnicze
WPP	– Wojskowy Przegląd Prawniczy
Zb. Orz. SN	– Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego
ZNASW	– Zeszyty Naukowe Akademii Spraw Wewnętrznych
ZNIBPS	– Zeszyty Naukowe Instytutu Badania Prawa Sądowego

Inne

ABW	– Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
AW	– Agencja Wywiadu
CBA	– Centralne Biuro Antykorupcyjne
ENA	– europejski nakaz aresztowania
ETPC	– Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu
ETS	– Europejski Trybunał Sprawiedliwości w Luksemburgu
KKPK	– Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego
MON	– Minister Obrony Narodowej
MS	– Minister Sprawiedliwości

MTK	– Międzynarodowy Trybunał Karny
NBP	– Narodowy Bank Polski
NIK	– Najwyższa Izba Kontroli
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
PG	– Prokurator Generalny
PIP	– Państwowa Inspekcja Pracy
RPO	– Rzecznik Praw Obywatelskich
SA	– sąd apelacyjny
SC	– Służba Celna
SG	– Straż Graniczna
SKW	– Służba Kontrwywiadu Wojskowego
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– sąd okręgowy
SW	– Służba Więzienna
SWW	– Służba Wywiadu Wojskowego
TK	– Trybunał Konstytucyjny
TS	– Trybunał Stanu
UE	– Unia Europejska
UKE	– Urząd Komunikacji Elektronicznej
UOP	– Urząd Ochrony Państwa
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny
ZUS	– Zakład Ubezpieczeń Społecznych
ŻW	– Żandarmeria Wojskowa

Literatura

- Aktualne problemy*, red. K. Indecki – *Aktualne problemy prawa karnego, kryminologii i penitencjarystyki. Księga ofiarowana prof. Stefanowi Leleentalowi w 45. roku pracy naukowej i dydaktycznej*, red. K. Indecki, Łódź 2004
- Aktualne problemy*, red. M. Płachta – *Aktualne problemy prawa i procesu karnego. Księga ofiarowana Prof. Janowi Grajewskiemu*, red. M. Płachta, GSP 2003, t. XI
- G. Artymiak [i in.], *Proces karny. Część ogólna* – G. Artymiak, M. Klejnowska, C. Kłak, A. Masłowska, Z. Sobolewski, P. Rogalski, *Proces karny. Część ogólna*, red. G. Artymiak, M. Rogalski, Z. Sobolewski, Warszawa 2007
- G. Artymiak [i in.], *Proces karny. Część szczególna* – G. Artymiak, M. Klejnowska, C. Kłak, A. Masłowska, Z. Sobolewski, P. Rogalski, *Proces karny. Część szczególna*, red. G. Artymiak, M. Rogalski, Z. Sobolewski, Warszawa 2007
- J. Bafia [i in.], *Kodeks* – J. Bafia, J. Bednarzak, M. Flemming, S. Kalinowski, H. Kempisty, M. Siewierski, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 1974

-
K.T. Boratyńska [i in.], <i>Kodeks</i>	– K.T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, <i>Kodeks postępowania karnego. Komentarz</i> , Warszawa 2012
J. Bratoszewski [i in.], <i>Kodeks</i> , t. 1	– J. Bratoszewski, Z. Gostyński, R.A. Stefański, S. Zabłocki, <i>Kodeks postępowania karnego. Komentarz</i> , red. Z. Gostyński, t. 1, Warszawa 2003
J. Bratoszewski [i in.], <i>Kodeks</i> , t. 2	– J. Bratoszewski, Z. Gostyński, R.A. Stefański, S. Zabłocki, <i>Kodeks postępowania karnego. Komentarz</i> , red. Z. Gostyński, t. 2, Warszawa 2004
A. Bulsiewicz [i in.], <i>Przebieg</i>	– A. Bulsiewicz, M. Jeż-Ludwichowska, D. Kala, D. Osowska, A. Lach, <i>Przebieg procesu karnego</i> , Toruń 2003
M. Cieślak, <i>Polska procedura</i>	– M. Cieślak, <i>Polska procedura karna. Podstawowe założenia</i> , Warszawa 1984
W. Daszkiewicz, <i>Zagadnienia</i> , t. 1	– W. Daszkiewicz, <i>Prawo karne procesowe. Zagadnienia ogólne</i> , t. 1, Bydgoszcz 1999
W. Daszkiewicz, <i>Zagadnienia</i> , t. 2	– W. Daszkiewicz, <i>Prawo karne procesowe. Zagadnienia ogólne</i> , t. 2, Bydgoszcz 2001
<i>Europejskie standardy</i> , red. E. Dynia, C. Kłak	– <i>Europejskie standardy ochrony praw człowieka a ustawodawstwo polskie</i> , red. E. Dynia, C. Kłak, Rzeszów 2005
<i>Funkcje procesu</i> , red. T. Grzegorzcyk	– <i>Funkcje procesu karnego. Księga jubileuszowa Profesora Janusza Tyłmana</i> , red. T. Grzegorzcyk, Warszawa 2011
A. Gaberle, <i>Dowody</i> , 2007	– A. Gaberle, <i>Dowody w sądowym procesie karnym</i> , Kraków 2007
A. Gaberle, <i>Dowody</i> , 2010	– A. Gaberle, <i>Dowody w sądowym procesie karnym. Teoria i praktyka</i> , Warszawa 2010
L. Gardocki, <i>Prawo karne</i> , 2007	– L. Gardocki, <i>Prawo karne</i> , Warszawa 2007
L. Gardocki, <i>Prawo karne</i> , 2009	– L. Gardocki, <i>Prawo karne</i> , Warszawa 2009
J. Grajewski, <i>Prawo karne</i>	– J. Grajewski (red.), K. Papke-Olszauskas, S. Steinborn, K. Woźniewski, <i>Prawo karne procesowe. Część ogólna</i> , Warszawa 2011
J. Grajewski, <i>Przebieg</i>	– J. Grajewski, <i>Przebieg procesu karnego</i> , Warszawa 2012
J. Grajewski, E. Skrętowicz, <i>Kodeks</i>	– J. Grajewski, E. Skrętowicz, <i>Kodeks postępowania karnego z komentarzem</i> , Gdańsk 1996
J. Grajewski, L.K. Paprzycki, M. Płachta, <i>Kodeks</i> , t. 1	– J. Grajewski, L.K. Paprzycki, M. Płachta, <i>Kodeks postępowania karnego</i> , t. 1, <i>Komentarz do art. 1–424 K.P.K.</i> , Kraków 2003
J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, <i>Kodeks</i> , t. 1, 2010	– J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, <i>Kodeks postępowania karnego. Komentarz</i> , t. 1, <i>Komentarz do art. 1–424 K.P.K.</i> , Warszawa 2010

- J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks*, t. 1, 2013
- J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks*, t. 2, 2013
- J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks*, t. 2, 2013
- T. Grzegorzczak, *Czynności*
- T. Grzegorzczak, *Kodeks karny skarbowy*
- T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania w sprawach*
- T. Grzegorzczak, J. Tylman, *Polskie postępowanie*
- W. Grzeszczyk, *Kodeks*
- P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks*, t. 1
- P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks*, t. 2
- P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks*, t. 3
- P. Hofmański, S. Zabłocki, *Elementy*, 2006
- P. Hofmański, S. Zabłocki, *Elementy*, 2011
- W. Jasiński [i in.], *Jawność procesu karnego*
- Jawność jako wymóg*, red. W. Jasiński, K. Nowicki
- Kluczowe problemy*, red. P. Hofmański
- J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. 1, *Komentarz do art. 1–424 K.P.K.*, Warszawa 2013
- J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. 2, *Komentarz do art. 425–673 K.P.K.*, Warszawa 2010
- J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. 2, *Komentarz do art. 425–673 K.P.K.*, Warszawa 2013
- T. Grzegorzczak, *Czynności procesowe w postępowaniu karnym*, Warszawa 1998
- T. Grzegorzczak, *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Warszawa 2009
- T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz*, Warszawa 2012
- T. Grzegorzczak, J. Tylman, *Polskie postępowanie karne*, Warszawa 2011
- W. Grzeszczyk, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2011
- P. Hofmański (red.), E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego*, t. 1, *Komentarz do artykułów 1–296*, Warszawa 2011
- P. Hofmański (red.), E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego*, t. 2, *Komentarz do artykułów 297–467*, Warszawa 2011
- P. Hofmański (red.), E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego*, t. 3, *Komentarz do artykułów 468–682*, Warszawa 2012
- P. Hofmański, S. Zabłocki, *Elementy metodyki pracy sędziego w sprawach karnych*, Kraków 2006
- P. Hofmański, S. Zabłocki, *Elementy metodyki pracy sędziego w sprawach karnych*, Warszawa 2011
- W. Jasiński, R. Ponikowski, J. Skorupka (red.), M. Kuźma, K. Nowicki, S. Szolucha, *Jawność procesu karnego*, Warszawa 2012
- *Jawność jako wymóg rzetelnego procesu karnego. Zagadnienia prawa polskiego i obcego*, red. W. Jasiński, K. Nowicki, Warszawa 2013
- *Kluczowe problemy procesu karnego*, red. P. Hofmański, Warszawa 2011

- Kontradycyjność w polskim procesie*, red. P. Wiliński
- R. Kmiecik, E. Skrętowicz, *Proces*
- Kodeks karny*, red. A. Zoll
- Kodeks karny i kodeks postępowania karnego*, red. M. Mozgawa, K. Dudka
- R. Koper [i in.], *Proces*
- Kryminalistyka i inne nauki*, red. J. Kasprzak, B. Młodziejowski
- K. Marszał, *Proces*, 1997
- K. Marszał, *Proces*, 2008
- K. Marszał, *Proces*, 2013
- K. Marszał, S. Stachowiak, K. Zgryzek, *Proces*
- A. Murzynowski, *Istota*
- Nauki penalne*, red. K. Krajewski
- Nowe kodeksy karne*, red. I. Fredrich-Michalska, B. Stachurska-Marcińczak
- Nowe prawo karne procesowe*, red. T. Nowak
- Nowe uregulowania prawne*, red. P. Kruszyński
- Nowy Kodeks*, red. E. Skrętowicz
- *Kontradycyjność w polskim procesie karnym*, red. P. Wiliński, Warszawa 2013
- R. Kmiecik, E. Skrętowicz, *Proces karny. Część ogólna*, Kraków 2006
- G. Bogdan, Z. Cwiakalski, P. Kardas, J. Majewski, J. Raglewski, M. Szewczyk, W. Wróbel, A. Zoll, *Kodeks karny. Część ogólna*, t. 1, *Komentarz do art. 1–116 k.k.*, red. A. Zoll, Kraków 2004
- *Kodeks karny i kodeks postępowania karnego po dziesięciu latach obowiązywania. Ocena i perspektywy zmian*, red. M. Mozgawa, K. Dudka, Warszawa 2009
- R. Koper, K. Marszał (red.), R. Netczuk, K. Sychta, J. Zagrodnik, K. Zgryzek, *Proces karny. Przebieg postępowania*, Katowice 2012
- *Kryminalistyka i inne nauki pomostowe w postępowaniu karnym*, red. J. Kasprzak, B. Młodziejowski, Olsztyn 2009
- K. Marszał, *Proces karny*, Katowice 1997
- K. Marszał, *Proces karny. Zagadnienia ogólne*, Katowice 2008
- K. Marszał, *Proces karny. Zagadnienia ogólne*, Katowice 2013
- K. Marszał (red.), S. Stachowiak, K. Zgryzek, *Proces karny*, Katowice 2005
- A. Murzynowski, *Istota i zasady procesu karnego*, Warszawa 1994
- *Nauki penalne wobec problemów współczesnej przestępczości. Księga jubileuszowa z okazji 70 rocznicy urodzin profesora Andrzeja Gaberle*, red. K. Krajewski, Kraków 2007
- *Nowe kodeksy karne z 1997 r. z uzasadnieniami*, red. I. Fredrich-Michalska, B. Stachurska-Marcińczak, Warszawa 1997
- *Nowe prawo karne procesowe. Zagadnienia wybrane. Księga ku czci profesora Wiesława Daszkiewicza*, red. T. Nowak, Poznań 1999
- *Nowe uregulowania prawne w kodeksie postępowania karnego z 1997 r.*, red. P. Kruszyński, Warszawa 1999
- *Nowy Kodeks postępowania karnego. Zagadnienia węzłowe*, red. E. Skrętowicz, Kraków 1998

- Państwo prawa*, red. P. Kardas, T. Sroka, W. Wróbel, t. 2
- Problemy prawa i procesu*, red. G. Rejman [i in.]
- Problemy stosowania prawa*, red. I. Nowikowski
- Problemy wymiaru sprawiedliwości*, red. A. Błachnio-Parzych [i in.]
- Problemy znowelizowanej procedury*, red. G. Artymiak, C. Kłak, Z. Sobolewski
- Profesor Marian Cieślak*, red. W. Cieślak, S. Steinborn
- Przestępczość zorganizowana*, red. E.W. Pływaczewski
- Rzetelny proces*, red. J. Skorupka
- Rzetelny proces*, red. J. Skorupka, W. Jasiński
- Rzetelny proces*, red. P. Wiliński
- M. Siewierski, J. Tylman, M. Olszewski, *Postępowanie Skargowy model*, red. A. Gerecka-Żołyńska [i in.]
- R.A. Stefański, *Kodeks*
- *Państwo prawa i prawo karne. Księga jubileuszowa Profesora Andrzeja Zolla*, red. P. Kardas, T. Sroka, W. Wróbel, t. 2, Warszawa 2012
- *Problemy prawa i procesu karnego. Księga poświęcona pamięci Profesora Alfreda Kaftala*, red. G. Rejman, B. Bieńkowska, Z. Jędrzejewski, M. Mierzejewski, Warszawa 2008
- *Problemy stosowania prawa sądowego. Księga ofiarowana profesorowi Edwardowi Skrętowiczowi*, red. I. Nowikowski, Lublin 2007
- *Problemy wymiaru sprawiedliwości karnej. Księga Jubileuszowa Profesora Jana Skupińskiego*, red. A. Błachnio-Parzych, J. Jakubowska-Hara, J. Kosonoga, H. Kuczyńska, Warszawa 2013
- *Problemy znowelizowanej procedury karnej. Materiały konferencji naukowej, Rzeszów–Czarna 17–18 października 2003 r.*, red. G. Artymiak, C. Kłak, Z. Sobolewski, Kraków 2004
- *Profesor Marian Cieślak – osoba, dzieło, kontynuacje*, red. W. Cieślak, S. Steinborn, Warszawa 2013
- *Przestępczość zorganizowana, świadek koronny, terroryzm w ujęciu praktycznym*, red. E.W. Pływaczewski, Kraków 2005
- *Rzetelny proces karny. Księga jubileuszowa Profesor Zofii Świdy*, red. J. Skorupka, Warszawa 2009
- *Rzetelny proces karny. Materiały konferencji naukowej, Trzebieiszowice, 17–19 września 2009*, red. J. Skorupka, W. Jasiński, Warszawa 2010
- *Rzetelny proces karny w orzecznictwie sądów polskich i międzynarodowych*, red. P. Wiliński, Warszawa 2009
- M. Siewierski, J. Tylman, M. Olszewski, *Postępowanie karne w zarysie*, Warszawa 1974
- *Skargowy model procesu karnego. Księga ofiarowana profesorowi Stanisławowi Stachowiakowi*, red. A. Gerecka-Żołyńska, P. Górecki, H. Paluszkiewicz, P. Wiliński, Warszawa 2008
- R.A. Stefański, *Kodeks postępowania karnego z orzecznictwem i piśmiennictwem (za lata 1998–2003)*, Toruń 2004

-
- Stosowanie prawa*, red. A. Siemaszko – *Stosowanie prawa. Księga jubileuszowa z okazji XX-lecia Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości*, red. A. Siemaszko, Warszawa 2011
- S. Śliwiński, *Polski proces* – S. Śliwiński, *Polski proces karny przed sądem powszechnym. Zasady ogólne*, Warszawa 1948
- Środki zaskarżenia*, red. A. Gaberle, S. Waltoś – *Środki zaskarżenia w procesie karnym. Księga pamiątkowa ku czci prof. Zbigniewa Dody*, red. A. Gaberle, S. Waltoś, Kraków 2000
- Z. Świda [i in.], *Postępowanie* – Z. Świda (red.), J. Skorupka, R. Ponikowski, W. Posnow, *Postępowanie karne. Część szczególna*, Warszawa 2011
- Teoretyczne i praktyczne problemy*, red. A. Michalska-Warias, I. Nowikowski, J. Piórkowska-Flieger – *Teoretyczne i praktyczne problemy współczesnego prawa karnego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Bojarowskiemu*, red. A. Michalska-Warias, I. Nowikowski, J. Piórkowska-Flieger, Lublin 2011
- S. Waltoś, *Proces karny* – S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2009
- Węzłowe problemy procesu*, red. P. Hofmański – *Węzłowe problemy procesu karnego*, red. P. Hofmański, Warszawa 2010
- P. Wiliński, *Proces karny* – P. Wiliński, *Proces karny w świetle konstytucji*, Warszawa 2011
- Współczesne problemy*, red. A. Marek – *Współczesne problemy procesu karnego i jego efektywności. Księga pamiątkowa profesora Andrzeja Blusiewicza*, red. A. Marek, Toruń 2004
- Współczesne problemy*, red. P. Hofmański, Z. Zgryzek – *Współczesne problemy procesu karnego i wymiaru sprawiedliwości. Księga ku czci profesora Kazimierza Marszała*, red. P. Hofmański, Z. Zgryzek, Katowice 2003
- Współczesny proces*, red. S. Stachowiak – *Współczesny polski proces karny. Księga ofiarowana profesorowi Tadeuszowi Nowakowi*, red. S. Stachowiak, Poznań 2002
- Współczesne wyzwania*, red. J. Godyń, M. Hudzik, L.K. Paprzycki – *Współczesne wyzwania prawa i procesu karnego*, red. J. Godyń, M. Hudzik, L.K. Paprzycki, Warszawa 2012
- Współzależność prawa*, red. Z. Cwiakalski, G. Adamiak – *Współzależność prawa karnego materialnego i procesowego w świetle kodyfikacji karnych z 1997 r. i propozycji ich zmian*, red. Z. Cwiakalski, G. Adamiak, Warszawa 2009
- XX-lecie SA we Wrocławiu* – *XX-lecie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu*, Wrocław 2011
- Z problematyki funkcji*, red. T. Grzegorzczak, J. Izydorczyk, R. Olszewski – *Z problematyki funkcji procesu karnego*, red. T. Grzegorzczak, J. Izydorczyk, R. Olszewski, Warszawa 2013

Zasada prawdy, red. Z. Sobolewski,
G. Artymiak

Zasady procesu karnego,
red. J. Czapska [i in.]

- *Zasada prawdy materialnej. Materiały konferencji, Krasieczyn, 15–16 października 2005 r.*, red. Z. Sobolewski, G. Artymiak, Kraków 2006
- *Zasady procesu karnego wobec wyzwań współczesności. Księga pamiątkowa ku czci profesora Stanisława Waltosia*, red. J. Czapska, A. Gaberle, A. Światłowski, A. Zoll, Kraków 2000

PRZEDMOWA DO WYDANIA SZÓSTEGO

Obecne, szóste już wydanie komentarza ukazuje się z pewnym opóźnieniem w porównaniu z poprzednimi edycjami, bo po ponad 5 latach, mimo wyczerpania się znacznie wcześniej ostatniego nakładu. Nawał obowiązków uniemożliwił jednak autorowi wcześniejsze przygotowanie nowej wersji tego opracowania. Istotne poszerzenie w tym czasie zarówno tekstu prawnego, jak i dorobku orzecznictwa i doktryny powoduje, iż **wydanie to ukazuje się w dwóch częściach.**

Pierwsza, obecnie przekazywana Czytelnikom, **dotyczy statyki procesu i jego przebiegu** aż do uprawomocnienia się orzeczenia, a druga, która będzie wydana nieco później, pozostałych przepisów kodeksu.

Prezentowany aktualnie tekst **uwzględnia ustawy nowelizujące i orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o utracie mocy określonych przepisów, wydane do 1 kwietnia 2014 r., choćby nie weszły one jeszcze w życie, co dotyczy też nowelizacji kodeksu dokonanej ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 1247).** Jeżeli są to przepisy wskazanej nowelizacji wrześniowej 2013 r., mające obowiązywać od czerwca 2014 r. lub dopiero od 1 lipca 2015 r., to takie zmiany zostały odrębnie przedstawione i skomentowane przy analizie przepisów, których one dotyczą, lub pod przepisami, pod którymi je dodano, jako uzupełnienie analizy danego przepisu, a tekst przypisu podany jest kursywą. W konsekwencji **w komentarzu przedstawiony jest stan prawny na 10 kwietnia 2014 r.**

Doprecyzowano w nim też interpretacje niektórych przepisów kodeksu i zaprezentowano wykładnię nowych, wprowadzonych do niego po poprzedniej edycji tego komentarza, z uwzględnieniem stanowiska doktryny i judykatury. W porównaniu z wydaniem poprzednim, które ukazało się wiosną 2008 r., obecne uwzględnia więc zmiany wprowadzane do kodeksu od połowy 2008 r. do grudnia 2013 r. (ponad 70-krotnie). W aktualnym opracowaniu uwzględniono także orzecznictwo Sądu Najwyższego z lat 2008–2013, opublikowane do grudnia 2013 r. Wskazano również na ważniejszą, w tym nowszą, literaturę przedmiotu, a pod tytułami poszczególnych działów i rozdziałów kodeksu zamieszczono wybrane istotniejsze publikacje, zaś niektóre bardziej szczegółowe powoływane są w tezach komentarza lub na końcu uwag do poszczególnych artykułów.

Autor żywi nadzieję, że obecne wydanie komentarza okaże się przydatne zarówno praktyce, jak i doktrynie w stopniu nie mniejszym niż dotychczasowe i nadal cieszyć się będzie przychylnością Czytelników.

Tomasz Grzegorzczak

Łódź, marzec 2014

USTAWA

z dnia 6 czerwca 1997 r.

KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO

(Dz. U. Nr 89, poz. 555; zm.: Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931; z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852, Nr 93, poz. 1027; z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, Nr 106, poz. 1149; z 2002 r. Nr 74, poz. 676; z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061, Nr 130, poz. 1188; z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405, Nr 264, poz. 2641; z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416, Nr 178, poz. 1479; z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192, Nr 226, poz. 1647 i 1648; z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849, Nr 128, poz. 903; z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571, Nr 237, poz. 1651; z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474, Nr 206, poz. 1589; z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228, Nr 197, poz. 1307; z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438, Nr 279, poz. 1645; z 2012 r. poz. 886, poz. 1091, poz. 1101, poz. 1327, poz. 1426, poz. 1447, poz. 1529; z 2013 r. poz. 480, poz. 765, poz. 849, poz. 1247, poz. 1262, poz. 1282, poz. 1436, poz. 1650; z 2014 r. poz. 85, poz. 384)

Dział I

Przepisy wstępne

Wybrana literatura: Adamczyk M., *Ochrona praw jednostki w procesie karnym jako element funkcji gwarancyjnej postępowania karnego* (w:) *Z problematyki funkcji*, red. T. Grzegorzczak, J. Izydorczyk, R. Olszewski; Artymiak G. [i in.], *Proces karny. Część ogólna*; Cieślak M., *Polska procedura*; Daszkiewicz W., *Zagadnienia*, t. 1; Grajewski J., *Prawo karne*; Grzegorzczak T., Tylman J., *Polskie postępowanie*; Kmiecik R., Skrętowicz E., *Proces*; Marszał K., *Proces*, 2013; Marszał K., Stachowiak S., Zgryzek K., *Proces*; Stachowiak S., Gerecka-Żołyńska A., Libertowski P., Żbikowska Z., *Uwagi o trybach ścigania przestępstw w polskim postępowaniu karnym* (w:) *Z problematyki funkcji*, red. T. Grzegorzczak, J. Izydorczyk, R. Olszewski; Tylman J., *Dylematy przemian polskiego modelu procesu karnego* (w:) *Z problematyki funkcji*, red. T. Grzegorzczak, J. Izydorczyk, R. Olszewski; Waltoś S., *Proces karny*; Wiliński P., *Proces karny*.

Art. 1. [Zakres obowiązywania kodeksu]

Postępowanie karne w sprawach należących do właściwości sądów toczy się według przepisów niniejszego kodeksu.

1. Postępowanie karne to prawnie uregulowana działalność organów procesowych i innych uczestników procesu zmierzająca do realizacji prawa karnego materialnego. Prawne uregulowanie tej działalności jest objęte prawem karnym procesowym, które **spełnia kilka różnych funkcji: porządkującą** (regulacyjną), jako że normuje ono zasady i złożony przebieg postępowania karnego, porządek i sekwencje jego czynności oraz prawa i obowiązki organów procesowych i innych uczestników procesu; **instrumentalną** (praktyczną), realizowaną przez takie ukształtowanie założeń postępowania karnego, aby mogło ono w sposób najbardziej efektywny osiągać wyznaczone mu cele w zakresie ścigania przestępstw i realizacji prawa karnego materialnego; tym samym także **materialnoprawną** – na skutek wpływu procedury karnej na zakres uregulowań materialnego prawa karnego i realność jego stosowania przez określenie granic dochodzenia do prawdy, co ogranicza zakres realizowania prawa materialnego; to łączy się z kolei z **funkcją gwarancyjną** prawa procesowego, czyli ograniczeniem ram postępowania karnego tak, aby prawa i wolności człowieka ulegały tu tylko koniecznym ograniczeniom, przy tym jedynie w wyraźnie nakreślonych granicach i w zakresie niezbędnym dla realizacji funk-

cji instrumentalnej i materialnoprawnej (gwarancje ścigania i wymiaru sprawiedliwości), a przy tym w sposób ściśle określony prawem procesowym, z zapewnieniem jednostce uwikłanej w to postępowanie określonych uprawnień, aby w racjonalny sposób uniezależnić ją od arbitralnych decyzji organów procesowych (gwarancje jednostki). W doktrynie wyróżnia się jeszcze inne funkcje tej dziedziny prawa karnego: profilaktyczną, wychowawczą, likwidacji konfliktów międzyludzkich (zwłaszcza w sprawach prywatnoskargowych, ale również o czyny ścigane z urzędu, np. poprzez mediację) czy budzenia zaufania społecznie do organów wymiaru sprawiedliwości (zob. też np. T. Grzegorzcyk, J. Tylman, *Polskie postępowanie*, s. 51–52 i 64–70; M. Adamczyk, *Ochrona praw jednostki...*, s. 346 i n. oraz podane tam piśmiennictwo).

2. Przedmiotem postępowania karnego jest kwestia odpowiedzialności karnej określonej osoby za zarzucany jej czyn stanowiący przestępstwo. **Odpowiedzialnością karną**, o jakiej tu mowa, a więc **w rozumieniu prawa karnego, jest jedynie odpowiedzialność za czyny zabronione pod groźbą kary przez prawo karne, a więc przez kodeks karny i inne ustawy karne** (art. 116 k.k.). **Odpowiedzialności karnej w takim ujęciu nie można utożsamiać z pojęciem odpowiedzialności karnej na gruncie art. 42 ust. 1 Konstytucji RP**, na co zwraca się uwagę w orzecznictwie zarówno TK, jak i SN. Trybunał podkreśla bowiem, iż **rozumienie konstytucyjne tej odpowiedzialności jest szersze od nadanego mu przez kodeks karny, obejmuje bowiem każdą odpowiedzialność typu represyjnego**, a ustawowe jej ujęcie w kodeksie karnym nie może rzutować na treść tego samego pojęcia użytego w ustawie zasadniczej (zob. np. wyrok TK z dnia 26 listopada 2003 r., SK 22/02, OTK 2003, nr 9, poz. 97; postanowienie składu siedmiu sędziów SN z dnia 28 września 2006 r., I KZP 20/06, OSNKW 2006, nr 10, poz. 89; uchwała SN z dnia 23 marca 2011 r., I KZP 31/10, OSNKW 2011, nr 11, poz. 23; wyrok SN z dnia 11 sierpnia 2011 r., II KO 72/10, OSNKW 2011, nr 11, poz. 92; postanowienie SN z dnia 13 marca 2013 r., V KK 389/12, OSNKW 2013, nr 7, poz. 56). Odmienne stanowisko zajmowano wcześniej w orzecznictwie sądów powszechnych, uznając, że ustawa lustracyjna jest „inną ustawą karną” w rozumieniu art. 116 k.k. (zob. np. orzeczenia SA w Warszawie: z dnia 10 stycznia 2002 r., V AL 33/01, LEX nr 55343; z dnia 25 września 2003 r., V AL 42/01, LEX nr 104054; na ten temat zob. np. J. Raglewski (w:) *Kodeks karny*, red. A. Zoll, 1493–1494), ale aktualnie aprobuje się w tym orzecznictwie stanowisko SN (zob. np. orzeczenie SA w Katowicach z dnia 19 maja 2011 r., II AKa 389/10, LEX nr 1001370).

Do rozstrzygnięcia w przedmiocie procesu, a więc odnośnie do odpowiedzialności karnej, niezbędne jest ustalenie, czy czyn zabroniony przez prawo materialne jako przestępstwo miał miejsce, kto jest jego sprawcą oraz czy sprawca może ponosić odpowiedzialność karną. Działalność zmierzająca do tych ustaleń oraz pociągnięcia do odpowiedzialności to właśnie postępowanie karne, zwane też procesem karnym. Działalność ta prowadzona jest w ramach prawa karnego procesowego, a więc tej dziedziny szeroko rozumianego prawa karnego, która normuje postępowanie karne. **Podstawowym źródłem tegoż prawa jest właśnie kodeks postępowania karnego**. Obecnie obowiązujący kodeks jest trzecim po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r., po kodeksach: z 1928 r. (obowiązywał do końca 1969 r.) oraz z 1969 r. (utracił moc w dniu 31 sierpnia 1998 r.).

Przedmiotem postępowania karnego może być także kwestia odpowiedzialności majątkowej Skarbu Państwa za szkodę i krzywdę wyrządzoną z racji niesłusznego skazania, tymczasowego aresztowania czy zatrzymania. Dochodzenie roszczeń w tym zakresie, mimo że są to roszczenia cywilne, następuje bowiem w procesie karnym (rozdział 58 k.p.k.).

Od dnia 28 listopada 2003 r. **przedmiotem** postępowania karnego **może być również represyjna odpowiedzialność prawna typu karnego tzw. podmiotów zbiorowych**, którą normuje u.o.p.z. Przedmiotem procesu staje się tu odpowiedzialność prawna podmiotu zbiorowego za dopuszczenie w jego ramach do popełnienia przez osobę fizyczną przestępstwa lub przestępstwa skarbowego (art. 1 u.o.p.z.) stwierdzonego prawomocnym wyrokiem (art. 4 u.o.p.z.), uzależniona od możliwości przypisania podmiotowi zbiorowemu co najmniej brak należytej staranności w wyborze owej osoby lub należytego nad nią nadzoru (art. 5 u.o.p.z.). Do procesu tego stosuje się odpowiednio przepisy k.p.k. z pewnymi wyłączeniami (art. 22 u.o.p.z.), mianowicie, że ciężar dowodu obciąża tu tego, kto dowód zgłasza (art. 23 u.o.p.z.), postępowanie wszczyna się dopiero po prawomocnym zakończeniu procesu wobec sprawcy przestępstwa, podmiotowi zbiorowemu grożą kary pieniężne, przepadek przedmiotów i korzyści oraz określone zakazy (art. 7–9 u.o.p.z.), a obrońcą może być także radca prawny (art. 33 ust. 2 u.o.p.z.). Mamy tu zatem do czynienia ze **szczególnym pozakodeksowym postępowaniem karnym**, prowadzonym po uprzednim procesie wobec samego sprawcy przestępstwa, którego przedmiot odbiega od tego, co jest nim w klasycznym postępowaniu karnym, choć nadal chodzi o odpowiedzialność typu karnego, tyle że w szerokim znaczeniu, a więc nie za sam czyn będący przestępstwem. Szerzej zob. m.in. S. Waltoś, *Odpowiedzialność karna podmiotów zbiorowych – stary problem legislacyjny na nowo* (w:) *Prawo – społeczeństwo – jednostka. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Leszkowi Kubickiemu*, red. A. Łopatka, B. Kunicka-Michalska, S. Kiewlicz, Warszawa 2003, s. 405 i n.; M. Filar (red.), Z. Kwaśniewski, D. Kala, *Komentarz do ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary*, Toruń 2006; B. Namysłowska-Gabrysiak, *Odpowiedzialność karna osób prawnych*, Warszawa 2003; też, *Ustawa o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary. Komentarz*, Kraków 2004; T. Razowski, *Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych po nowelizacji*, Prok. i Pr. 2006, nr 9, s. 128; J. Warylewski, J. Potulski, *Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych w prawie polskim i europejskim. Komentarz*, Bydgoszcz–Gdańsk 2007; B. Nita, *Postępowanie karne przeciwko podmiotom zbiorowym. Rozważania na tle prawnoporównawczym z uwzględnieniem perspektywy konstytucyjnej i międzynarodowej oraz powinności wynikających z członkostwa Polski w UE*, Sopot 2008.

W toku postępowania karnego rozstrzygane są także różne kwestie incydentalne, które stają się **ubocznym przedmiotem** procedowania w tej materii, stąd mowa np. o postępowaniu w przedmiocie tymczasowego aresztowania, w kwestii udzielenia listu żelaznego, w przedmiocie dopuszczalności apelacji czy kasacji, w kwestii wyroku łącznego, w kwestii ekstradycji czy wydania w trybie europejskiego nakazu aresztowania, w przedmiocie przejęcia lub przekazania ścigania itd.

3. Kodeks jest podstawowym, ale nie jedynym źródłem prawa karnego procesowego. Uzupełniają go przepisy procesowe zawarte w innych ustawach, w tym również w kodeksie karnym (np. normy o ściganiu na wniosek lub skargę prywatną) oraz ustawach szczególnych, np. o świadku koronnym, i rozporządzeniach wykonawczych do kodeksu.

Uzupełnieniem tych norm są też przepisy ustrojowe zawarte w ustawach normujących organizację sądów (ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawa o ustroju sądów wojskowych, ustawa o SN), prokuratury (ustawa o prokuraturze), adwokatury (ustawa – Prawo o adwokaturze), poszczególnych organów ścigania karnego (np. ustawy: o Policji, o ABW oraz AW, o CBA, o SG, o kontroli skarbowej) czy funkcjonowanie in-

stytucji radców prawnych (ustawa o radcach prawnych). W przepisach tych można poza normami ustrojowymi spotkać także normy *stricto* procesowe, dotyczące czynności danych organów (np. zakres przedmiotowy ich uprawnień procesowych jako organów ścigania) lub np. immunitetów.

Nie można też zapominać, że w świetle Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. bezpośrednio stosowanym źródłem prawa jest sama ustawa zasadnicza, która zawiera przepisy statuujące pewne zasady procesowe nie tylko o charakterze ustrojowym (zasada niezależności sądów i niezawisłości sędziów – art. 173 i 178). To Konstytucja zastrzega m.in. zasadę prawa do obrony (art. 42 ust. 2), domniemania niewinności (art. 42 ust. 3), jawności procesu (art. 45) czy dwuinstancyjności postępowania (art. 176 ust. 1); to ona też ustanawia immunitet parlamentarny (art. 105 i 108).

W myśl Konstytucji ratyfikowana **umowa międzynarodowa** po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw stanowi automatycznie część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy; umowy ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie mają przy tym pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli danej ustawy nie da się pogodzić z umową (art. 91 Konstytucji RP). Źródłem prawa karnego procesowego są zatem także np. przepisy Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC) czy Europejskiej konwencji o ekstradycji. Fakt, że umowa międzynarodowa wchodzi do polskiego porządku prawnego, nie musi jednak oznaczać, że nie są wówczas potrzebne żadne zmiany w prawie wewnętrznym. Dowodem takiej potrzeby są np. przepisy nowego rozdziału 66a kodeksu, wprowadzone w 2004 r. w związku z ratyfikacją Statutu MTK.

Bezpośrednie stosowanie **nie dotyczy jednak** dyrektyw i decyzji ramowych Rady UE, które funkcjonowały w Unii przed wejściem w życie Traktatu reformującego UE z Lizbony z 2007 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 203, poz. 1569), tj. sprzed 1 grudnia 2009 r., odnośnie do których istniał zawsze i jedynie obowiązek ich implementacji przez państwo do prawa wewnętrznego. Nie były to normy samowykonalne, a włączanie decyzji ramowych do porządku prawnego danego kraju było przy tym względne w tym sensie, że było ono obwarowane sankcjami (zob. też P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Suplement do tomów I–3*, Warszawa 2004, s. 38). Przykładem takiej implementacji są nowe przepisy rozdziału 65a i 65b kodeksu, odnośnie do decyzji ramowej Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między Państwami Członkowskimi (2002/584/WSiSW) (Dz. Urz. WE L 190 z 18.07.2002, s. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 6, s. 34), oraz art. 589b–589f k.p.k., wprowadzone w związku z decyzją ramową Rady w sprawie wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych (2002/465/WSiWS) (Dz. Urz. WE L 162 z 20.06.2002, s. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 6, s. 15), z tej samej daty, a także rozdziały 62a i 62b (art. 589g–589u k.p.k.), dodane nowelą z dnia 7 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 143, poz. 1203) celem wykonania decyzji ramowej Rady 2003/577/WSiSW z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie wykonywania w Unii Europejskiej postanowień o zabezpieczeniu mienia i środków dowodowych (Dz. Urz. UE L 196 z 02.08.2003, s. 45; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 6, s. 185); zob. uwagi do tych przepisów.

Od wejścia w życie traktatu lizbońskiego źródłami prawa w obszarze współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych są dyrektywy, rozporządzenia i decy-

W komentarzu omówiono przepisy aktualnie obowiązujące, w tym te, które wprowadziła duża nowelizacja k.p.k. z 27 września 2013 r., w zakresie, w jakim weszły one już w życie lub zaczną obowiązywać od 2 czerwca 2014 r., jak i jej rozwiązania, które wejdą w życie dopiero 1 lipca 2015 r. Najważniejsze zmiany wprowadzone tą nowelą polegają m.in. na:

- zmianie celów postępowania przygotowawczego, tak że staje się ono postępowaniem jedynie dla oskarżyciela, a nie jak dotychczas także dla sądu,
- zwiększeniu nadzoru prokuratora nad dochodzeniem Policji i innych organów,
- poszerzeniu dostępu stron do akt postępowania przygotowawczego,
- ograniczeniu stosowania środków przymusu, w szczególności tymczasowego aresztowania,
- ograniczeniu oficjalności w przeprowadzaniu przez sąd dowodów z urzędu i związanych z tym zmianach modelowych postępowania przed sądem I instancji, przed którym to strony będą musiały samodzielnie przeprowadzać dowody,
- zmianach w postępowaniu odwoławczym przez stworzenie szerszych możliwości do orzekania reformatoryjnego i z doprecyzowaniem zakresu kontroli odwoławczej,
- poszerzeniu uprawnień oskarżonego i skazanego do uzyskania odszkodowania za błędy organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Autor szczegółowo omawia również zmiany przepisów kodeksu będące następstwem wyroków Trybunału Konstytucyjnego wydanych po poprzedniej edycji tego komentarza oraz dokonane ustawami ogłoszonymi do 31 marca 2014 r., prezentując też najnowsze orzecznictwo Sądu Najwyższego wydane do lutego 2014 r.

Wcześniejsze wydania komentarza ukazywały się w jednym tomie, jednak z uwagi na obszerność analizy publikacja została podzielona na dwie części. Pierwsza część obejmuje statykę procesu i jego przebieg do uprawomocnienia się orzeczenia (art. 1–467).

Opracowanie przeznaczone jest dla sędziów, adwokatów, prokuratorów, aplikantów, jak również dla radców prawnych, którzy po zmianach wprowadzonych przez dużą nowelizację będą mieli uprawnienia do prowadzenia obrony w postępowaniu karnym, a także dla studentów prawa.

ISBN 978-83-264-4535-4

9 788326 445354

Cena: 289 zł

(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01

zamowienia.ksiazki@wolterskluwerpl

www.wolterskluwerpl

księgamia internetowa www.profinfo.pl

9788326445354 W06P01